

امید شهید سعیدی به فطرت پاک جوانان و توان بالقوه این نسل در ایجاد و پیشبرد تحولات اجتماعی، وی را بر آن داشت تا بخش اعظم انرژی وقت خود را صرف آموزش و تربیت آنها کند. این گفت و گو شرح و تفسیر شیوه های آن شهید سعید است.

■ «شهید سعیدی و جوانان» در گفت و شنود شاهد باران با حجت الاسلام و المسلمین علی متبرعی

نوری بود در دل تاریکی...

می شدند و قیقهه بر جسته‌های بودند، بنابراین یک بعد از شخمیت ایشان، بعد علمی بود. بعد دوم شم سیاسی و احساس مسئولیت سیاسی در مقابل اسلام و قرآن و مملکت و نسل جوان آن روز بود، در حقیقت می توان گفت که این شم سیاسی را در ملاقات خضرت امام به دست آورده بودند. آیت الله سعیدی با امام نه فقط رایبه استاد و شاگردی که رابطه مریدی و مرادی داشتند و پیوند و علاقه آن دو مقابل بود که در مکاتباتی که بعد از این این بزرگوار صورت گرفت، کاملاً محسوس است. بعد آنکه ماجراهی قرارداد کاپیتولاسیون و بعد سرمایه‌گذاری امریکایی هادر ایران مطرح شد، شاید ایشان حداقل در تهران تها بزرگواری بودند که خوشبینند و برای زندن و اطلاعه‌ای صادر کردند منی بر اینکه سرمایه‌گذاری امریکایی هادر ایران، سپار خاطرناک و از قرارداد ننگین کاپیتولاسیون و قرارداد تباکو که هم بدتر است، لذا ایشان روی این مسئله تاکید فراوان داشتند و در مسجد، به خصوص در شب‌های شنبه سخنرانی حاد و آتشینی داشتند و جمیعت هم از انقطاع بسیار دور می آمد و گاه حتی در فصل زمستان هم، غیر از شبستان و حیاط و فضاهای مختلف مسجد، خیابان‌های اطراف هم بر می شدند و بعد هم ایشان را دستگیر یا منموع المتنبی می کردند. یاد هست ایشان می فرمودند مرا منموع کردند که منبر نروم، من هم نمی روم و ایستاده صحبت می کنم. همیشه در لحنشن طنزی وجود داشت. ایشان در آن مقطع نوری در تاریکی بودند و فریادگری بودند که مردم را بیدار و آگاه می کردند. در جلسات شنبه معمولاً درباره چه موضوعاتی صحبت می کردند؟

ایشان از مبانی اعتقادی و تفسیری و حدیث استفاده می کردند. یکی از احادیث زیبای و کوتاهی که از ایشان به خاطر مانده در سیاری از موقع بسیار براهم کاربرد داشته، این حدیث است که می فرمودند: «اذا اراد الله به عبداً خيراً حی اسبابه» زمانی که خدای متعال بخواهد خیری را برای

در معیت ایشان به تهران بیایم، برای افتتاح مسجد و تشریف رئامانی آقای سعیدی جشن باعظمنی گرفته شده بود و خطیب شهر، حجت الاسلام آقای فلسفی در آن مجلس منبر رفتند و به اعتبار حضور آقای سعیدی، حدیث شریف «السعید من سعدی بطن امه و شقی من شقی فی بطن امه» را خواندند و در باره ساعت و شقاوت بحث کردند و روی سعادت آقای سعیدی متمرکز شدند و بحث آن روز را به پایان بردند. این مقدمه تشریف فرمائی آیت الله سعیدی به تهران و مقدمه آشنا نیز بایشان بود. نوع برنامه‌ها و فعالیت‌های شهید سعیدی در مسجد موسی بن جعفر(ع) چه بود؟

آیت الله سعیدی در حقیقت یک شخصیت جامع الاطراف بودند، بین معاکن از از نظر موقعیت علمی، محضر استادی بر جایته مشهد از جمله ادب نیشاپوری، علمای بزرگواری مانند حاج میرزا هاشم آملی، حاج آقای مجتبی و حاج آقا بودند. در قم آیت الله بروجردی و سپس آیت الله خمینی در کرده و از جمله بر جسته‌ترین شاگردان ایشان محسوب

■ ■ ■

شہید سعیدی در سخنرانی بسیار صریح‌الجهة بودند و ایائی نداشتند از اینکه مسائل را خیلی باز، صریح و شفاف، بیان کنند، زیرا غرض ایشان حقیقتاً این بود که در مورد خیانت‌ها و ظلم‌های رژیم افشاگری شود.

شروع آشنا نیز شما با آیت الله سعیدی از کی و چگونه بود؟ او لازم شادی ایران مستشکرم که زحمات زیادی را در تهیه مجموعه ارزنهای درباره شهید بزرگوار آیت الله سعیدی متحمل شده است. آشنا نیز با آیت الله سعیدی بزمی گردد به زمانی که این بزرگوار برای امامت مسجد امام موسی بن جعفر(ع) در خیابان غیاثی که حالا معروف به خیابان آیت الله سعیدی است، دعوت شدند. در آنجا هیئت محلی به نام هیئت کاظمه فعال بود و مؤسسین و بنیانگذاران آن هیئت این مسجد را ساختند که در واقع پسندی است بین هیئت کاظمه و نام مقدس موسی بن جعفر(ع)، در آن زمان رسم بود که وقتی می خواستند فردی را برای امامت مسجدی بپیارند، از یکی از علمای امام راجع می خواستند که فردی را منتخب کند. البته علماء و مراجع هم در تهران و قم و مشهد و نجف اشرف بودند، ولی به خاطر اینکه بعضی از افراد آن هیئت سوابقی در فدائیان اسلام داشتند و با شهدای فدائیان از جمله نواب صفوی، سید عبدالحسین واحدی، خلیل طهماسبی، محمد واحدی آشنا بودند و برخی هم به خاطر مبارزات شان زدن رفته بودند و برخی هم مخفیانه زندگی می کردند و یا با چهره‌های در خشانی چون شهید مهدی از عراقی و آقای سعیدگوازادی سوابقی داشتند، موجب شد که از میان همه مراجع به سراغ امام خمینی بروند که در آن روزگار در قم تشریف داشتند و از آیت الله خمینی خواسته شد که یکی از شاگردان خود را برای چینی موقعیتی و مسجدی از اعزام بفرمایند. ایشان هم از میان همه شاگردان ایشان آیت الله سعیدی را منتخب کردند. آیت الله سعیدی و آیت الله خزععلی در ساعت ۱۰ صبح در صحن حضرت مصوصه(س) مباحثه داشتند. قرار شد در آن ساعت ایشان را ملاقات کنیم که در آن جمعه، بنده هم حضور داشتم. پس از این ملاقات، زمینه دعوت ایشان به تهران فراهم شد. زمانی که قرار شد ایشان به تهران تشریف فرما شوند، باز بنده توفیق داشتم که همراه با سایر دوستان، از قم

سعیدی چیزی شبیه به راهپیمایی‌های امروز ما، از خانم‌ها تشکیل می‌داد و به صورت گروهی حرکت می‌کردند که همین نشانه وحدت و یکپارچگی و شکوه آنها در سطح منطقه مابود، بنابراین ایشان حتماً به حرکت‌های مبارزاتی معتقد و عالم‌گردد و بودند ولی شرایط به گونه‌ای بود که پیش از این نمی‌شد حرکت کرد.

آیا ایشان با تشكیل‌های دیگر ارتباط داشتند و می‌خواستند در مسجد تشكیل را راه اندازی کنند؟ ایشان با تشكیل‌های چون یقین مؤلفه ارتباط داشتند. البته هیئت مؤتلفه به شکل آشکار فعالیت نمی‌کرد. اساساً به دلیل شرایط بسیار بسته خلقان کسی نمی‌توانست باز حرکت کند و شیوه صحیح مبارزه هم مبارزه مخفی بود. به نظر بندۀ ایشان خودشان فکر می‌کردند که باید به شکل گروهی فعالیت کرد.

تهبیه و پخش جزوّات توسط ایشان در پی دستیابی به چه اهدافی بود؟

افرادی که اهل مطالعه و فضل بودند، مقالاتی رامی نوشتند که معمولاً هم به اسم خودشان منتشر می‌شد، مثل حالاً که بعضی از مساجد انتشاراتی دارند. آنها همین طور بود. یکی از فعالیت‌های فرهنگی مسجد همین بود. مثلاً بادم هست جزوّهای منتشر شده نام اقتصاد اسلامی یا تعاون اسلامی و نظایر اینها که در حقیقت نوعی کار فرهنگی بود. ظاهراً بخوبی از جزوّات را خود ایشان تهیه می‌کردند، از جمله جزوّای با عنوان «منتظران حقیقی و منتظران مجازی». آیا از این جزوّه اطلاعی دارید؟

خیر، متأسفانه از این جزوّه اطلاع ندارم و مایل بدانم چه مطالبی داشته است.

معمولًا خودشان سخنرانی می‌کردند یا سخنران‌های را هم دعوت می‌کردند؟

سخنران دعوت می‌کردند، ولی مردم مثل مسجد هدایت که به اعتبار آیت الله طالقانی می‌آمدند و یا مسجد جلیلی که به اعتبار آیت الله مهدوی کنی می‌آمدند، به مسجد موسی بن جعفر(ع) هم، به اعتبار آیت الله سعیدی می‌آمدند.

سخنران‌های آن مقطع سخنران‌های معمول و متعارف و رایج بودند، البته در میان آنها یکی دو نفر چهره‌های مبارزه هم بودند.

یکی از خطبائی که در آن مسجد مبنی‌رفتند، محروم آشیخ محمد راضی‌نکنام امیری بود که به مناسبت شهادت حجت‌الاسلام قریشی صحبت کردند و دقیقاً یاد هست آیه‌ای را که در طبله‌عن‌الهوا و بعد در پیرامون این آیه من خاف مقام‌ربه‌عن‌الهوا و بعد در پیرامون این آیه سخنرانی کردند و بعد هم وارد مسائل سیاسی شدند و نتیجه آن سخنرانی که آن شعب خیلی هم شلوغ بود و عده بسیار زیادی از مردم آمده بودند، این شد که این بزرگوار را دستگیر و به سه سال زندان محکوم کردند و شکجه‌های دادند. چنین چهره‌هایی می‌آمدند، اما کسانی هم که چندان انقلابی نبودند، وقتی به مسجد شهید سعیدی می‌آمدند، می‌دانستند چه متعاقی را باید از آنها بدنه‌نداخت خریدار داشته باشد.

از قسمیه آقای برقعی چیزی به خاطر دارید؟

دیدگاه شهید آیت الله سعیدی نسبت به سید ابوالفضل برقصی این بود که ابتدا آیت الله سعیدی از ایشان تعريف و حمایت می‌کردند، به طوری که حتی وقتی می‌آمدند و به ایشان می‌گفتند که مثلاً این آقادر فلان جادر باشد این موضوع چنین حرف‌های زده، قبول نمی‌کردند و می‌گفتند کار به جانی رسیده که هرگزی دیراره علمایه

که سازمان امنیت ایجاد کرده بود، همه از هم‌دیگر می‌ترسیدند و حتی اعضای خانواده به هم اعتماد نداشتند از افراد شناخته شده بودند و دیگران در مقابل آنها حرفاً ایشان را سانسور می‌کردند. کسانی هم شناخته شده نبودند، بعضی‌ها اعتراض می‌کردند که آقا جرایین حرفاً را می‌زنند و سرای همه در درست درست می‌کنند؟ آقا می‌فرمودند: «من از بیان آنچه که آن را صحیح می‌دانم، دست بر نمی‌دارم»، و سیار بیان صریح و فصیحی مم داشتند و شعارشان همان چیزی بود که حضرت امام می‌فرمودند که مأمور به اداء تکلیف هستیم، مأمور به نتیجه نیستیم. ایشان می‌گفتند این تکلیف وظیفه راه من است. کسانی که مایل هستند منزل و جا و مکان من معلوم است. اگر مایل براخ خود دکان درست نمی‌آیم، من که از مسجد براخ خود دکان درست نکرده‌ام دعومنم کردن، آدم، نخواهند، می‌روم.

در اسناد ساواک آمده که ایشان با هیئت‌های مؤتلفه در ارتباط بوده و قصد داشته تشكیلاتی به نام «حزب خمینیس» را راه اندازی کند. آیا اساساً شهید شما از این کار تشكیلاتی اعتقاد داشتند و ارزیابی شما از این برداشت‌ها چیست؟

مرحوم شهید سعیدی دونوع نقش داشتند. یکی فردسازی و دیگری گروه‌سازی. فردسازی بدین معنا که افراد را، مخصوصاً جوانان را، انتخاب کمی کردند چون می‌دانستند جوان کانون عاطفه و انرژی و استعداد است و به تعییر امیر المؤمنین(ع) سرزمین دل جوان سوزمینی خالی است که اگر بذل در آن افسانه شود به ثمر می‌رسد، لذا یاد می‌دانست که ایشان مخالف کوچکی از جوانان تشكیل می‌دانند و برای آنها تدریس می‌کردند. با تمام توان علمی و فقهی، در اوج تواضع بودند و کوچک‌ترین ایشان از تدریس ابتدائی در آن افسانه شود به ثمر می‌رسد، لذا یاد می‌دانست که ایشان مخالف کوچکی از جوانان نداشتند. اگر بین مردم و خانواده‌ها و افراد مختلفی اختلاف وجود داشت، مجده‌های سعی در حل آنها داشتند. به علاوه ایشان خانه‌ها و خانه‌های دخترخانم‌ها و نسل جوان آن روز داشتند. یکی از کسانی که آن روزها از شگردان آقای شعیدی محسوب می‌شدند، خانم دیگر هستند. خانم دیگر شخصیتی هستند که در پاریس هم در خدمت امام بودند و هنگامی هم که امام می‌خواستند برای گروپاچ پیام بفرستند، از میان این همه خانم‌های درین خواجه و حزوی، شخیزه‌ای هستند که در پاریس هم در خدمت امام بودند و هنگامی هم که امام می‌خواستند برای انتخاب کردند. این خانم دیگر را به عضویت هیئت اعزامی انتخاب کردند. این خیلی میهم است. معلوم می‌شود که حضرت امام اول ابراهیم خود این خانم شخصیت و جایگاه ویژه‌ای را قابل بودند، از سوی دیگر می‌خواستند جایگاه و شان زن مسلمان ایرانی می‌دارید، چنین شیوه‌ای را در پیش گرفته‌اند، از این تاریخ نماینده من نیستند و اجازه ندارند به نیابت از من کاری بکنند».

■ ■ ■

می‌گفتند این تکلیف وظیفه راه من است. کسانی که مایل هستند منزل و جا و مکان من معلوم است. اگر مایل نیستید، مسجد هم نمی‌آیم. من که از مسجد براخ خود دکان درست نکرده‌ام دعومنم کردند، آدم، نخواهند، می‌روم.

بنده مقرر کند، خود او اسباب و علل و زمینه‌های باش را فراهم می‌سازد. ایشان یک سوره قرآنی، روابط یانکه‌ای اخلاقی را مطرح می‌کرند و گره‌های اجتماعی را راه حل دارند. برایشان مقدور بود می‌گشودند و در جهانی که اقتضا داشت، وارد مسائل سیاسی می‌شوند و تکلیف خود را تجامع می‌دادند.

آیا جذابیت منبرهای ایشان به دلیل طرح مسائل مبارزاتی و سیاسی بود یا در خطابه، فنون خاصی را هم به کار می‌گرفتند؟

ایشان در سخنرانی بسیار صریح‌اللهجه بودند و ایشان نداشتند از اینکه مسائل را خیلی باز، صریح و شفاف، بیان کنند، زیرا غرض ایشان حقیقتاً این بود که در مورد خیانت‌ها و ظلم‌های رژیم افشاگری شود و همان طور که قبل‌آنهم اشاره کردم، ایشان با مرحوم امام قدس سرہ در ارتباط بودند و به صورت نامه‌با صور مختلف دیگر از مسویات امام مطلع می‌شدند، آن مباحث را مطرح و مسائل روز ایام می‌کردند.

آیا از طرف امام وجوهات هم دریافت می‌کردند؟

ایشان از طرف امام نمایندگی داشتند. عده‌ای از آقایان روحانیون که قبل‌آن امام اجاهه داشتند، بعد از تهاهن در جهت اعتلای راه و اندیشه امام حرکت نکردند که به نوعی در خدمت توجیه رفتارهای رژیم هم برآمدند. حضرت آیت الله سعیدی در مورد چنین افرادی از امام کسب تکلیف کردند و امام در پاسخ فرمودند: «اگر این افراد به نحوی که شما اظهار می‌دارید، چنین شیوه‌ای را در پیش گرفته‌اند، از این تاریخ نماینده من نیستند و اجازه ندارند به نیابت از من کاری بکنند».

در سال ۴۵ ظاهرآ ایشان سخنرانی می‌کنند و می‌گویند که عده‌ای از مأمورین از مباحثی که ایشان مطرح می‌کنند، ناراضی هستند و در نامه‌ای هم به امام از دست متحجرین گلایه می‌کنند. آیا شما از این گلایه ایشان چیزی به یاد دارید؟

بله، این امری طبیعی است که در هر عهد و زمانی مسائل و مشکلات زیادی هست. الان هم هست. آیامی شود گفت همه‌المه جماعات و همه مأمورین راضی هستند؟ خیر، همیشه افراد ناراضی وجود دارند. آن روزها چه بسیارتر هم بودند، چون می‌ترسیدند که فتار بشوند، زندان بیفتند، در معازه‌شان را بینندند، لذا به دلیل شرایط بسیار خلقان آوری

شهید آیت الله سعیدی اقامت دارند و مسجد موسی بن جعفر (ع) را اداره می‌کنند و امام جماعت آنجا هم هستند. هم صحیح ها بعد از نماز صحبت می‌کنند و هم شب های معمولاً تشریف می‌آورند و صحبت می‌کنند و به هر حال هنوز هم پایگاه گرمی است و به نظر بند نفس قنسی و روح معنالی شهید آیت الله سعیدی، هم حاکم است و هم نفس دار، چون هنوز هم جوانان چذب این مسجد هستند و پرشورترین مسجد منطقه است.

آیا در مواسم های ترحمیم پس از شهادت ایشان شرکت داشتید؟

پس از شهادت ایشان، ساواک آمد و در مسجد را پلمپ کرد، ولی مرحوم آیت الله طالقانی و جمعی از دوستانشان آمدند و پلمپ را شکستند وارد مسجد شدند و در آنجا اجتماعی شد و یکی از آقایان مبارز منیر رفت و در پایان هم به مناسب اینکه آیت الله سعیدی در زندان به شهادت رسیده بودند، روضه امام موسی بن جعفر (ع) هم خوانده شد. پس از آن هم با حضور چشمگیر مردم، ساواک نتوانست جلوی مجالس بزرگداشت را بگیرد و دخالت آتها تمام شد.

تأثیر شهادت ایشان را در منطقه و در نهضت چگونه ارزیابی می‌کنید؟

شهادت هر شهیدی، مانند خوبی است که در پیکر جامعه می‌دود و قلوب را گرایی می‌کند، چنانچه ما در دوران دفاع مقدس، به خوبی این تأثیرات را می‌دیدیم، چون نشأت گرفته از مکتب دینی ماست. یک نفر از سربازان امریکائی در عراق کشته می‌شود، در امریکا تظاهرات ضد جنگ می‌شود، اما هر یک از جوانان ما که در جبهه ها شهید می‌شوند، خانواده هانه تنها تظاهرات نمی‌کرند که بقیه برادرها و اقوام آنهاهم تصمیم می‌گرفتند به جهه بروند و شهید می‌شوند، لذا چنین حالت بود، البته اغلب خلاص حضور آیت الله سعیدی به شدت احساس می‌شد. از سوی دیگر شهادت مظلومانه ایشان بود که در سلوک، عمامه را به گردن ایشان انداختند و با ضرب و جرح به شهادت برساندند. بعد هم اعلام نکرند که ایشان را شهید کرده اند، بلکه با ماشین ساواک آمدند در خانه آیت الله سعیدی و بعد هم کسانی را که ایشان را از قدر تهران دعوت کرده بودند، سوار ماشین کردند و به قم بودند. مرحوم پدرم می‌گفتند من فکر کردم مرادستگیر کردند و انتظار داشتم سر از ساواک و شهریانی در بیاورم، ولی ماشین افتاد در جاده قم و من می‌دیدم که آمبولانسی گاهی از ماجلومی افتاد و گاهی عقب می‌ماند و همین که وارد قم شدیم، به طرف وادی السلام رسیدیم، به آنها گفتیم تا شما کارهایتان انجام می‌دهید، من می‌روم زیارتی می‌کنم و برمری گردم که آنها موافقت کردند. من می‌خواستم به بهانه زیارت به بیوت علماء بروم و اطلاع بدhem که چه اتفاقی پیش آمده.

و سخن آخر؟

شخصیت آیت الله سعیدی، جامع الاطراف بود. ایشان به ترتیب نسل جوان اهمیت فوق العاده ای می‌دادند وقت می‌گذاشتند، لذا نسل جوان حاضر ما اگر از این شخصیت ها گلوبورداری کنند، می‌توانند برای انقلاب و جامعه، بیش از پیش مفید باشند.

**شخصیت آیت الله سعیدی،
جامع الاطراف بودند. ایشان به ترتیب
می‌دادند وقت می‌گذاشتند، لذا نسل
جوان حاضر ما اگر از این شخصیت ها
الگوبورداری کنند، می‌توانند برای
انقلاب و جامعه، بیش از پیش مفید
باشند.**

می‌دادند. آیت الله فومنی را هم مکرر دستگیر می‌کردند. در یکی از این ملاقات ها ایشان هم تشریف داشتند. به ایشان گفته شد که آزادند و می‌توانند بروند. مرحوم فومنی لباس پوشیدند و راه افتادند. گفتند وسایلتان را نبردید. گفتند باشد، برمی‌گردم! مطمئن بودند که دویاره ایشان را دستگیر می‌کنند. موضوع آخرین دستگیری ایشان چه بود و از آن رویداد چه خاطره ای دارد؟

موضوع دستگیری آخر ایشان اعتراض عليه سرمایه‌گذاری آمریکایی ها در ایران بود. من در آن دوران در مشهد درس می‌خواندم. یک روز پدرم حاج محمد تقی متبری از تهران به من زنگ زدند و گفتند آیت الله سعیدی را به شهادت رسانده اند و شما یک جوری، مطلب را به آقای طباطبائی بگویند. بعد از اظهار بود که من به منزل ایشان رفتم و خدمت ایشان رسیدم. البته تلبیعی است که این جور اخبار را نمی‌شود، یکمرتبه گفت و باید مقدمه چینی کرد. ایشان متوجه شدند که حادثه ای اتفاق افتاده، منتهی نمی‌دانستند که موضوع چیست. به من فرمودند: «اگر آقای سعیدی محکم صحراش شده یا می‌خواهد بشود، باید به نوعی تدبیر کنیم، اگر هم ایشان را اعدام کرده اند و کار تمام شده، باید جور دیگر برخورد کنیم». گفتم: قضیه همین است و ایشان در زندان به شهادت رسیده اند. ایشان برادرشان را خواستند و ایشان را در جریان قرار دادند و مجالسی را که داشتند به برادرشان و اکنون کرده و به تهران آمدند و این، مبدأ اقامت ایشان در تهران شد که هنوز هم در آخرین منزل

خودش اجازه اظهارنظر می‌دهد. به مرور زمان آیت الله سعیدی متوجه شدند که دیدگاه او انحرافی است و حرف‌هایش بوئی از دیدگاه های وهابیت دارد و حرف‌های آنها را تبلیغ می‌کند، لذا با کمال صلات و صراحة و حقیقت جویی روی موضع قبلي خود پاشاری نکردند و نظر خود را شفاف بیان کردند.

اهداف جلسات امر به معروف و نهی از منکر چه بود؟ قرار بود با چالش های اخلاقی و خانوادگی، توسعه افرادی که آموزش های لازم را دیده و همه آداب و شرایط این کار را می‌دانستند، مواجهه صورت بگیرد. می‌دانید که امر به معروف و نهی از منکر، شرایط و آدابی دارد تا مؤثر واقع شود و نتیجه عکس نداد، چون اگر بخواهد در جائی تاثیر منفی بگذارد، حائز نیست، لذا ایشان جلساتی را در منزل خود و مسجد تشکیل می‌دادند. بعد خانم ها و آقایانی که آموزش دیده بودند، بر اساس دستورالعمل های ایشان، عمل می‌کردند.

ارتباطات و مراودات ایشان با مردم منطقه چگونه بود؟ یکی از ویزگی های بازی ایشان اخلاق حسنی ایشان بود. سعه صدر و صبر و مدارای ایشان بود که مردم را گردشان جمع می‌کرد که اگر چنین نبود، اولو کنست حولک، از اطراف ایشان پراکنده می‌شدند. همان طور که مردم به خاطر حسن اخلاق رسول الله (ص) بود که به ایشان می‌گرویند و این گرایش، تنها از بعد سیاسی نبود، در مرور آیت الله سعیدی هم اخلاق حسن، تواضع، آغوش باز و چهره خندان ایشان مردم را به سوی ایشان جذب می‌کرد. به تعییری می‌توان گفت که مرحوم آیت الله سعیدی یک ستاد کمک های مردمی داشتند و افرادی تحت نظرات ایشان به خانواده های مستضعف کمک می‌کردند و غیر از آن اگر خود ایشان با مردم را مواجه می‌شدند، حتی اگر بولی نداشتند، از وسائل منزل یا شخصی خود، حاجت فرد ابرطرف می‌کردند که نه تنها احسان، بلکه به نوعی، ایشان بود.

منونع‌منیرشدن ها و دستگیرشدن های شهید سعیدی در مسجد چه تأثیری می‌گذاشت؟

منونع‌منیرشدن ها و دستگیرشدن های شهید سعیدی در نمازگزاران دوسته بودند. یک دسته افرادی بودند که از این قضیه متأسف می‌شدند و غصه می‌خوردند که چرا آقا را گرفته اند و چه کنیم، افرادی هم بودند که بی تفاوت بودند یا می‌گفتند هر کسی خوبه می‌خورد، باید پای لرزش هم بنشینند، ولی باز این توفيق هم برای پنهان حاصل شد که به اتفاق پسر بزرگشان، حجت الاسلام محمد آقا سعیدی، رفیق زندان قزل قلعه و با شهید سعیدی دیدار کردیم. در قزل قلعه برخلاف زندان های قصر و اوین، روهانیون لباس خودشان را داشتند و امکان این هم بود که در کنار هم باشند، البته مامورین در اطراف بودند، ولی آزاد بودند که با هم صحبت کنند. مادر چنین فضائی با ایشان ملاقات می‌کردیم. ذکر این نکته را هم ضروری می‌دانم که یکی از مبارزان آن زمان مرحوم آیت الله فومنی بودند که مسجدشان در میدان خراسان، سنگر و پایگاه تبلیغ و مبارزه بود و ایشان هم مسائل سیاسی را مطرح می‌کردند. گاهی هم من در آنجا شرکت می‌کردم و مامورین هم بیرون از مسجد بودند و هر وقت می‌خواستند مدح یا سخنرانی را بگیرند، مردم آنها را از روی پشت بام ها فراری

مسجد موسی بن جعفر (ع).